

Література

1. Кодекс законів про працю України: станом на 10.12.1971 р. // Верховна Рада УРСР.– 1971.– № 322-VIII.
2. Повітряний кодекс України: станом на 19.05.2011р. // ВВР України.– 2011.– № 3393-VI.
3. Правила визначення робочого часу та часу відпочинку екіпажів повітряних суден цивільної авіації України [Електронний ресурс].– Режим доступу: [сторінка "Законодавство України" сайту ВРУ] : <http://www.rada.gov.ua>.
- 4 . Дараганова Н.В. Особливості правового регулювання робочого часу екіпажу повітряного судна України /Н.В. Дараганова// Юридична наука.– 2011.– № 2.– С. 119.

УДК 347.82.01

Філик Н. В.,
к.ю.н., доцент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОГОВОРОМ ПОВІТРЯНОГО ПЕРЕВЕЗЕННЯ

Усі юридичні і фізичні особи, діяльність яких пов'язана з використанням повітряного простору України, розробкою, виготовленням, ремонтом та експлуатацією авіаційної техніки, здійсненням господарської і комерційної діяльності, обслуговуванням повітряного руху, забезпеченням безпеки авіації України, а також її управлінням і наглядом, пасажир, замовник або працівник авіації за порушення, невиконання або неналежне виконання правил, вимог і норм, що регламентують повітряні перевезення і авіаційні роботи, а також порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища несуть відповідальність, передбачену чинним законодавством України. Загальні засади відповідальності встановлені Повітряним кодексом України, Цивільним кодексом України, Господарським кодексом України, міжнародними угодами в сфері повітряного транспорту та спеціальними правилами.

У разі порушення сторонами зобов'язань за договором перевезення, настає цивільно-правова відповідальність, встановлена договором, якщо інше не встановлено ЦК України, іншими законами, транспортними кодексами (статутами). Відповідальність перевізника за порушення договору перевезення характеризується певними особливостями:

- в актах цивільного законодавства встановлено виключний перелік порушень договору, за які настає відповідальність перевізника;
- цивільним законодавством встановлено обмежену відповідальність за втрату, нестачу, псування або пошкодження вантажу (багажу);
- ПК України встановлені підстави для звільнення перевізника від відповідальності.

До порушень договору перевезення, за які настає відповідальність перевізника, належать:

- ненадання транспортного засобу;
- затримка відправлення пасажирів та порушення строку доставлення пасажирів до пункту призначення;
- прострочення доставки вантажу (багажу);
- втрата, нестача, псування або пошкодження вантажу (багажу).

Обмеженість відповідальності перевізника полягає у тому, що відповідно до ст. 924 ЦК України перевізник відповідає за втрату, нестачу, псування або пошкодження прийнятих до перевезення вантажу, багажу, пошти у розмірі фактичної шкоди, якщо не доведе, що це сталося не з його вини. Але таке обмеження не передбачає можливості стягнення упущеної вигоди (неодержаних доходів) і є необґрунтованим, а, отже, вважаємо необхідним закріплення повної відповідальності авіаперевізника. Також законодавство встановлює деякі підстави, за наявністю яких перевізник звільняється від відповідальності за порушення строку доставлення пасажирів до пункту призначення. Зокрема, якщо такі порушення сталися внаслідок непереборної сили, усунення несправності транспортного засобу, яка загрожувала життю або здоров'ю пасажирів, або інших обставин, що не залежали від перевізника (ч.1 ст. 922 ЦК України).

Пасажир має право на компенсацію від авіаперевізника і надання допомоги у разі відмови у перевезенні, скасування чи тривалої затримки рейсу, зниження класу обслуговування пасажирів в порядку, встановленому ПК України, авіаційними правилами України та міжнародними договорами України. Норми ст. 22 Варшавської конвенції передбачають конкретні розміри та принципи, якими обмежується відповідальність авіаперевізників за втрачений багаж. Згідно з її положеннями та глави 3 розділу XXIX Правил перевезень пасажирів і багажу перевізник звільняється від відповідальності, якщо доведе, що шкода була завдана або її виникненню сприяли недбалість, неправомірні дія чи бездіяльність особи, яка вимагає відшкодування, або особи, від якої походять її права, перевізник повністю або частково звільняється від відповідальності перед особою, яка вимагає відшкодування, у розмірі, в якому такі недбалість,

неправомірна дія чи бездіяльність спричинили шкоду або сприяли її виникненню. Але якщо вимогу про відшкодування у зв'язку зі смертю або тілесним ушкодженням, яких зазнав пасажир, заявлено особою, іншою ніж пасажир, перевізник так само повністю або частково звільняється від відповідальності настільки, наскільки він доведе, що недбалість, інша неправомірна дія чи бездіяльність цього пасажирів спричинили шкоду або якимось чином сприяли її виникненню. Перевізник також повинен ужити всіх необхідних заходів для уникнення затримки в перевезенні пасажирів і багажу (гл. 2 розділу XXIX Правил повітряних перевезень пасажирів і багажу).

Перевізник звільняється від відповідальності за затримку пасажирів, якщо затримка у перевезенні пасажирів не перевищила допустимі строки або була спричинена форс-мажорними обставинами.

Щодо відповідальності авіаперевізника за договором повітряного перевезення вантажу, то межі цієї відповідальності закріплені в положеннях Гл. 64 ЦК України, та нормах ПК України. Так, у разі прострочення доставки вантажу перевізник зобов'язаний відшкодувати іншій стороні збитки, завдані порушенням строку перевезення, якщо інші форми відповідальності не встановлені договором або транспортними кодексами та статутами.

Перевізник також відповідає за збереження вантажу, багажу, пошти з моменту прийняття їх до перевезення та до видачі одержувачеві, якщо не доведе, що втрата, нестача, псування або пошкодження вантажу, багажу, пошти сталися внаслідок обставин, яким перевізник не міг запобігти та усунення яких від нього не залежало. Розмір відповідальності дорівнює розміру фактичної шкоди, якщо авіаперевізник не доведе, що це сталося не з його вини.

Межі та порядок настання відповідальності за невиконання або неналежне виконання умов таких договорів недостатньо врегульоване ЦК України та ПК України. Ці норми носять загальний характер. Хоча питання відповідальності врегульоване міжнародними договорами, ратифікованими Верховною радою України, з метою підвищення якості і ефективності послуг повітряного перевезення в Україні, вважаємо за необхідне приведення норм ЦК України та ПК України у відповідність з вищезазначеними міжнародними нормативно-правовими актами.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України.– 2003.– №№40-44 – ст. 356.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV // Відомості

мості Верховної Ради України.– 2003.– № 18, № 19-20, № 21-22.– Ст.144.

3. Повітряний кодекс України від 19.05.2011 р. № 3393-VI // Відомості Верховної Ради України.– 2011.– № 48-49.– Ст. 536.

4. Speciale Raymond C. Fundamentals of Aviation Law, McGraw-Hill Companies, Inc., New York, 2006.– 357 p.

УДК 34.06: 341.9 (043.2)

Філик Н. В.,
к.ю.н., доцент,
Жилкова А. А.,
магістрант,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗМЕЖУВАННЯ ПРИВАТНОГО І ПУБЛІЧНОГО ПРАВА В ЮРИДИЧНІЙ НАУЦІ

Дослідженню методології юридичної науки традиційно приділялась значна увага науковців різних галузей права. Методологія – це складний соціокультурний феномен, у кому яскраво відображається специфіка пізнавального дискурсу сучасності. Її цікавить те, як чи у який спосіб діють фізичні особи, з одного боку, за законами соціальності, з іншого – за законами культури або змісту. На думку М. С. Кельмана, методологія – це вчення про структуру, логічну організацію, методи, засоби і форми діяльності дослідника в процесі пізнання ним досліджуваних явищ [1, с. 42].

Розробка методології юридичної науки сприяє пізнанню закономірностей розвитку правових явищ, визначенню мети та механізму правового регулювання, науковому передбаченню, прогнозуванню та плануванню головних напрямів ефективного впливу права на розвиток суспільства. Відповідно, методологія приватного права – це доволі новий напрямок в методології права загалом.

Аналіз науково-методологічних досліджень щодо співвідношення приватного і публічного права набуває неабиякого значення, бо ці питання не є лише теоретичними, а й практичними, що знайшло свій вияв у закріпленні в чинному законодавстві України основних засад та принципів приватного і публічного права.

Методологія приватного права неможлива без з'ясування питання взаємозв'язку приватного і публічного права, які є підсистемами права загалом та його окремими сферами, а відтак потребують окремого дослідження.